

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІВ ДО ФОРМУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ В УКРАЇНІ

Прищепа С.М.

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри педагогіки та освітнього менеджменту

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

м. Умань, Україна

Активне реформування системи освіти в Україні, що зумовлене значними соціально-економічними перетвореннями в економіці, культурі, науці та інтеграцією у світовий і європейський простір, передбачає важливість проблеми підготовки педагогічних кадрів нового покоління. Це потребує докорінної зміни світоглядних позицій, змісту, процесу педагогічної освіти, створення умов для різностороннього розвитку особистості майбутніх учителів.

Як зазначено в проекті «Нова школа» «... на сьогодні суттєвих змін зазнає процес і зміст підготовки вчителя. Учителі вивчатимуть особистісно орієнтований та компетентнісний підхід, управління освітнім процесом, психологію групової динаміки тощо. У зв'язку з цим варто говорити про нову роль учителя – не як єдиного наставника та джерело знань, а як коуча, фасилітатора, тьютора, модератора в індивідуальній освітній траєкторії дитини» [3, с. 18].

Над проблемою підготовки учителів в умовах запровадження компетентнісного підходу працювали І.Ареф'єва, Г.Кузнєцова Н. Кузьміна, О. Овчарук, О. Пометун, О. Савченко та ін.

Метою статті є окреслення підготовки учителів до формування підприємницької компетентності в учнів.

Нові запити сучасного суспільства щодо результативності освітніх систем спричиняють рух до формування змісту освіти на компетентнісній основі,

відповідно, головною основою якісної освіти є рівень освіченості учня, що виражається:

- цілісною, гармонійно розвиненою особистістю, якій притаманне критичне мислення;
- патріотичністю особистості, що здатна приймати відповідальні рішення на основі морально-етичним принципам;
- особистістю, якій притаманне творчий підхід до різних сфер діяльності.

Надзвичайну роль у формуванні означених складових особистості відіграє педагог, який може мислити креативно і прогресивно, прогнозувати результати своєї діяльності й моделювати освітній процес відповідно досягнень сучасної педагогічної науки, є гарантом нової якості освіти.

На часі актуальним завданням сучасної школи є реалізація компетентнісного підходу в освітньому процесі, який передбачає формування і розвиток ключових компетенцій особистості.

У «Сучасному словнику іншомовних слів» визначено, що «компетентність – (належний, відповідний) володіння компетенцією» [4, с. 369], тоді як «компетенція – (відповідати, прагнути) проблема, про яку в когонебудь багато інформації, що дає йому змогу фахово її розв'язати» [4, с. 369]. Відповідно до вищезазначеного, можна стверджувати, що компетентність – це спроможність реалізувати знання, навички в певній діяльності.

Відповідно до нового Закону «Про освіту» [2] ключовими для Нової української школи визначено десять ключових компетентностей, з-поміж яких визначено підприємницьку компетентність, що розуміємо як інтегральну якість особистості, що проявляється в творчому пошуку та реалізації нових ідей, дає змогу вирішувати проблеми в повсякденному житті. Тому на сьогодні надзвичайно актуальним є специфіка підготовки педагогів до формування підприємницької компетентності в учнів.

Для вирішення означеної проблеми в Україні був реалізований проект «Шкільна академія підприємництва», що поставило перед учителями завдання:

як у рамках шкільних уроків можна працювати з учнями, щоби розвивати їхню підприємливість, за допомогою яких методів формувати дану компетентність; підготувати фахівців для формування підприємницької компетентності не тільки на уроках економіки, а з усією системою навчання та виховання в школі.

Безпосередньо, сам проект складався з чотирьох компонентів, які охоплювали як теоретичні, так і практичні аспекти підготовки. Щодо підготовки учителів важливим є другий компонент проекту під назвою «Шкільні лідери», який покликаний забезпечувати підготовку вчителів шкіл до підтримки розвитку учнів у сфері професійної активності та підприємництва, створення атмосфери довіри, комфортні умови для співпраці учнів, розвитку в них лідерських якостей, почуття управлінської відповідальності за діяльність групи.

Ще одним аспектом у підготовці учителів є розкриття основи формування підприємницької компетентності через зміст навчального предмета і через форми, методи, технології. Важливо є навчити педагогів упроваджувати у навчальний процес такі форми, методи і технології навчання, які створюють можливості школярам виконувати завдання, шукати розв'язки проблем, робити такі відкриття, які їм доведеться застосовувати у повсякденному житті. Інноваційні форми роботи сприятимуть формуванню підприємницької компетентності.

Основою у формуванні підприємливості на уроках, на думку вчених, є мотивація, що дозволяє зацікавити учнів, визначити зв'язок науки з життям, залучати школярів до активної діяльності.

Варто зазначити, що під час навчань було представлено польський досвід у сфері розвитку підприємливості як ключової компетентності учнів. Значним елементом навчання було представлено способи підготовки як учителів, так і учнів до виконання ролі підприємця – планування економічної діяльності, створення бізнес-плану, планування маркетингової та рекламної діяльності, аналіз коштів на фірмі і ведення власного підприємства.

Провідні педагоги, зазначають, що учителям в досягненні цілей, а ,отже, у формуванні в учнів підприємливості, допоможе застосування різноманітних методів навчання:

- методи, що ґрунтуються на вміннях критичного мислення, умовиводу, аналізу, оцінювання й узагальнення фактів («мозковий штурм», метод «Прес», робота з текстом, проекти);
- методи, що сприяють формуванню відповідальності, здійсненню й оцінюванню вибору, а також прийняттю рішень: (метод «Дерево прийняття рішень», методи дискусії, дебати;)
- методи, які добре відомі й часто застосовуються – (лекція з презентацією, співпраця й робота в малих групах, експертні групи) [1, с. 17].

Важливим на сьогодні є підготовка учителів щодо використання різних форм ігрових технологій. На заняттях, де впроваджують гру, немає одноманітності, монотонності; створюються умови для гармонійного розвитку дитини, її здібностей. Адже, на думку педагогів, досить ефективними для розвитку підприємницьких якостей є рольові ігри, які допомагають учням уявити себе експертами в певній сфері, продемонструвати знання, уміння.

Проте одним із найголовніших методів у формуванні підприємницької компетентності, на нашу думку, є метод проектів, що навчає школярів критично мислити, чітко усвідомлювати, де і як можна застосовувати набуті знання, впроваджувати нові ідеї, бути комунікабельним, сміливо висловлювати власні думки, постійно самовдосконалюватися.

Реалізація уроків з використанням вищевказаних методів навчання забезпечує формування в учнів підприємницької компетентності. Такі уроки стали основою публікації «Уроки з підприємницьким тлом». Як результат такі проекти є новими плацдармами, щодо впровадження цікавих методів і форм роботи, які дозволяють учням ефективно працювати в групі, шукати оптимальні шляхи вирішення проблеми, брати на себе відповідальність, спілкуватися, висловлювати свою думку та захищати її, що є запорукою формування в учнів ряду компетентностей, а саме, підприємливості та ініціативності.

На часі компетентнісний підхід, на відміну від традиційної освіти, передбачає не тільки набуття знань, вмінь і навичок, а й розвитку та формування у школярів здатності до практичної діяльності і творчого застосування набутих знань та досвіду в різних ситуаціях, формуючи у ньому високу готовність у майбутньому до успішної діяльності, а це в свою чергу передбачає вже сьогодні підготовку висококваліфікованих компетентних фахівців, які будуть відповідати міжнародним вимогам та стандартам якості.

Література:

1. Гельбак А. Формування підприємливості учня як ключової компетентності для життя : [методичні рекомендації] / А. Гельбак. – Кропивницький : КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського», 2017. – 24 с.
2. Закон України «Про освіту» № 2145-VIII від 5 вересня 2017 року.
3. Проект для обговорення «Нова школа» (простір освітніх можливостей) / за заг. ред. М. Грищенка. – К., 2016. – 34 с.
4. Сучасний словник іншомовних слів : Близько 20 тис. слів і словосполучень / Уклали : О. Скопненко, Т. Цимбалюк. – К. : Довіра, 2006. – 789 с.